

Kayýsý kenti Malatya tekstile ýoneliyor

Onaylayan TTSIS
Perþembe, 11 Ekim 2007
Son Güncelleme Pazartesi, 15 Ekim 2007

Sümerbank Fabrikasý'nýn kurulmasýyla birlikte tekstille tanýban Malatya, bugün tekstile öncelik veren illerimizden biri konumunda bulunuyor. Halen bu alanda yatýrýmlarýn devam ettiði ilde 1. Organize Sanayi Bölgesi'ndeki tesislerin yüzde 35'ini tekstil yatýrýmlarý oluþturuyor, ikinci Organize Sanayi Bölgesi'nde ise yatýrým yapmak için baþvuran yatýrýmcýlarýn yüzde 50'sini tekstil oluþturuyor. "Kayýsý kenti" olarak bilinen Malatya bu kimliðinin yanýnda birçok kimliði ile de bölgede ön plana ýkýyor.

Malatya'nýn ekonomisi tarýma, tarýmsal sanayiye ve hayvancýlýða dayalý bir ekonomi zelliði taþýyor. Ekonomik ve sosyal yönünden genip bir etki alaný bulan Malatya, Doðu Anadolu Bölgesi'nin en kalabalýk illerinden birisi olma zelliðinde. Malatya, Karakaya Baraj Gölü'nün oluþmasý, Ýnn niversitesi'nin kurulmasý, 2. Ordu'nun bölgede bulunmasý ve GAP'ýn etkileriyle nüfus artýþý hýzlandý.

Coðrafik konumu nedeni ile önemli bir ticaret merkezi olan Malatya'da 1923 yýlýnda kurulan Malatya Ticaret ve Sanayi Odasý'na kayýtlý 41 kolektif þirket, 2bin 895 limited þirket ve 550 de anonim þirket faaliyet gösteriyor.

Ýlde tarým

Tarýma dayalý bir ekonomiden sanayiye dayalý bir ekonomiye geçip sürecini yaþayan Malatya'da, her geçen gün hýzlanmakta ve bu sürece karþýlýk olarak ekonomisinde tarýmýn etkisi hala büyük. Turunçgiller dýþýnda hemen her tür meyvenin yetiþtiði ve bir üretim bölgesi olarak nitelenen Malatya'da bitkisel üretim en önemli kolu meyvecilik olarak göze arpýyor. Özellikle kayýsý, arpa, buðday, mýsýr, avdar, pirinç, nohut ve mercimek Malatya'da yetiþtirilen en önemli tarým ürünlerini oluþturuyor.

Ýlde tarým eþitlilik gösterirken Malatya'da Anadolu Bölgesi içinde sanayi bitkilerine ayrýlan yer, sebze ve meyve üretimine ayrý alanlardan daha fazla. Doðu Anadolu Bölgesi içinde sanayi bitkilerinin tarýmýn en çok geliþtiði ilin Malatya olduðu biliniyor. Sanayi bitkileri içinde Malatya'da birinci sýrada þeker pancarý yer alýr, onu tütün ve diðer ürünler izler. Ýlde baðcýlýk ve meyvecilik de önemli tutar. Malatya ile zdeþleþmiþ bir ürün olan kayýsý ise il ekonomisinde büyük bir katma deðer yaratmakta. Türkiye'de birçok yerden yetiþmesine raðmen Malatya kayýsýsý taþýdýðý kendine has kokusu ve meyve aromasý ile kuru kayýsý üretimine son derece elverişli. Bu zellikleri ile "Malatya Kayýsýsý" markalaþmýþtır.

Ýlde sanayi

Malatya'da il merkezinde yoðunlaþan sanayinin belli bir ivme kazandýðý, göreli bir üstünlük yakaladýðý görülüyor. Malatya ili sanayiye bir ivmeyi yakaladýðý için tüm bölgede en hýzly geliþen il konumunda. Ýlin toplam gayri safi katma deðeri 1987-1997 arsýnda e artý. Bu ilerlemeyle Malatya sanayileþme de son zamanlarda bir atýlým yapmýþ ve özellikle baðlantýly olduðu sektörleri birlikte srkl geliþtirip baþlamýþtır. Malatya son beþ yýldýr gsterdiði sanayi performansýyla, sanayinin belli alt sektörlerinde göreli stnlde sahip olduðu göstermektedir. Sanayinin eþitlenmesi ve üretici hizmetlerinin geliþiyor olması Malatya'da yýðýlma ekonomilerin geliþtiðine de iþaret ediyor. Malatya'da 3' kamuya, 131'i özel sektöre ait olmak üzere toplam 134 adet orta ve büyük ölçekli sanayi sitesi mevcut. 3 adet organize sanayi bölgesinden 1. Organize Sanayi Bölgesi'nde 124 fabrikadan 110'u faaliyette bulunuyor, 14 fabrika ise inþaat ve proje safhasýnda. Kurulmakta olan 2. Organize Sanayi Bölgesi'nde ise tahsis edilip 138 parselden 42 fabrika faaliyette. 3. Organize Sanayi Bölgesi olan Darende Organize Sanayi Bölgesi'nin ise yer tespit ve planlama alýþmaları devam etmekte. Akadaþ Mermer ve Ýhtisas Sanayi Bölgesi için de yer seçimi ve incelemeler bakanlýka yapýlmýþtır.

Malatya'da tekstil potansiyeli

Malatya, zel mteþebbisler tarafýnda son yýllarda yapýlan yatýrýmlar ile Doðu ve Gneydoðu Anadolu Bölgesi'nde tekstil sektöründe geliþmiþ bir tekstil üretim merkezi haline gelmiþtir. Halen tekstil sektöründe proje aþamasýnda olanlar hariç, alýþýr veya alýþmaya aþamasýnda bulunan 87 iþletme bulunmaktadýr.

1937 yýlýnda kurulan Malatya Sümerbank Fabrikasý özellikle son yýllarda büyük geliþmeler kaydetmiþ, yapmýþ olduðu teknolojik yenilikler ile kendisini modernize etmeyi baþarmýþtır. Bunun sonucu olarak ortaya ýkan üretim kalitesindeki geliþmelere paralel olarak baþta ABD ve Avrupa lkeleri olmak üzere birçok ülkeye ihracat miktarlarýnda artýþlar olmuþtur.

Sümerbank Fabrikasý'ný örnek alan özel sektör yatýrýmalarý 1972 yýlýnda ÝPAP Malatya Ýplik Fabrikasý A.Þ., 1984 yýlýnda Anadolu Tekstil Fabrikasý A.Þ., 1985 yýlýnda KALETAP Ýplik Fabrikasý A.Þ., 1988 yýlýnda GÜNTAP Gündüzbey Tekstil Fabrikasý Tic. A.Þ. gibi kuruluþlarý tekstil sanayine kazandýrýmlardýr.

Bugün Malatya'da pamuðun her cinsi iplenebilmekte, ipliðin her türü yapýlmakta ve penye, branda, tente döþemelik, indigo (kot) her cins dokuma yapýlabilmektedir. Malatya'da tekstil alanýndaki yatýrýmlar devam etmekte, 1. Organize Sanayi Bölgesi'nde yatýrýmlarýn yüzde 35'i tekstil sektöründe faaliyet göstermektedir. Yine 2. Organize Sanayi Bölgesi'nde yatýrým için baþvuruda bulunan firmalarýn yüzde 50'sini de tekstil yatýrýmlarý oluþturmaktadır.

Malatya'ya büyük sanayi yatýrým nasýl çekilmeli?

Bayram YUMRUTEPE

Malatya Sanayi ve Ticaret Ýl Müdürü

Malatya'da tekstil sanayi, 120 giriþimcinin bir araya gelmesi ile kurulan iplik tesisi ile 1960'ý yıllarda baþlamýþtır. Elazýð'daki iplik fabrikasýnýn Malatya'daki ev tezgâhlarýna iplik satmamakta direktmesi, yöre halkýný harekete geçirmiş, bu giriþimcilerden biri olan Nevzat Topgül günümüzde halen iplik üretiminde Malatya'da önemli bir tesise sahiptir. Geçmişte Yebilyurt'ta evlerin altýnda bulunan tezgâhlar zaman içerisinde iplik fabrikalarýna dönüþmüştür. Sanayi tesislerinin yüzde 41'i tekstil fabrikalarýndan oluþmaktadır.

Son zamanlarda Çalýk Holding bünyesinde faaliyet gösteren GAP Tekstil, Malatya'mýz için büyük bir kazanç olup, önemli oran istihdam saðlamýþtır.

Ýl ekonomisinde yapanan baplyca sorunlar

- 1) Büyük yatýrýmlarý gerçekleþtirecek yeterli seviyede sermaye birikimi olmasý nedeniyle ilimizde büyük yatýrýmlar yapýlmýyor. yatýrýmlarýn tepvik edilmesi, büyük güç ve sanayi kuruluþlarýnýn Malatya'da tesisi ve tesisler kurmasý saðlanmalýdır.
- 2) Yatýrýmlarýn deðipik alanlarda çeþitlenmesi yerine belli sektörlere yönelmesi sorun tepkil etmekte bu da sanayinin geliþmesini engellemektedir. Malatya sanayisinin yüzde 41 'i tekstil, yüzde 24'ü gýda sektöründe faaliyet göstermektedir.
- 3) Ýlimiz yatýrým potansiyelinin ve avantajlarýnýn yurtiçi ve yurtdýþý pazar ve piyasalarda tanýtýmý yeterli düzeyde deðil. Þehirli sanayisinin uluslararası fuarlarda tanýtýmýnýn yapýlmasý, Malatya Fuarý'nýn uluslararası hale getirilmesinin yurtdýþý tanýtýmý saðlayacađý inancýndayýz.
- 4) Þirket ve iþletmelerin aile þirketi ve atelye seviyesinde kalmasý, çaðdaþ iþletmecilik ve kurumsallaþmanýn saðlanamamasý ve profesyonel yönetim eksikliði sanayideki iþe kapanýk yapýyý oluþturmakta bu da ilerlemeyi durdurmaktadır. Þirketlerin holdinglere yoluna gitmeleri ve tamamen profesyonel yapý içerisinde girmeleri þarttır.
- 5) Sanayi tesislerine üniversiteden yeterli destek saðlanamamasý sorun yaratmaktadır. Bunun için üniversite ile tamamen koordineli çalýþmalý ve destek alýnmalýdır.
- 6) Sanayi tesislerinde yeterli teknoloji, pazar, üretim geliþtirme gibi altyapý eksiklikleri bulunmaktadır. Bunun için her sanayi kuruluþunun Ar-Ge çalýþmasý yapmasý ve bununla ilgili alt yapýsýný oluþturmasý gerekmektedir.
- 7) Baplyca pazar, liman ve serbest bölgelere uzaklýk diðer bir sorunu tepkil etmekte, sanayi geliþimini engellemektedir. Ulaþým maliyetinin düþürülmesi ihracatý artýracak ve sanayiye olumlu yönde etkileyecektir.
- 8) Ucuz ve kalitesiz Çin mallarýnýn pazarda dolapýmý bilinçsiz tüketiciyi çekmekte. Bununla ilgili gerekli tedbirler alýnmasý gerekmektedir. Aksi takdirde rekabet ortamý ortadan kalkacaktır.
- 9) Kalifiye eleman eksikliði sanayi için sorun tepkil etmekte bu da kaliteli mal ve hizmet üretimini engellemektedir.
- 10) Ýstihdam üzerindeki vergi ve maliyetlerin yüksekliði þehirli pazar payýný daraltmaktadır. Bununla ilgili olarak ulusal ve yerel bazda çalýþmalar yapýlmalýdır.
- 11) Atýl durumda bulunan sanayi kuruluþlarý ekonomiye kazandýrýlmalýdır.

12) Yarym kalmýp sanayi kuruluþlaryny tamamlanmasý iin dpk faizli ve uzun vadeli iþletme kredileri verilmelidir.

13) Haberleþme, enerji ve tabýma ücretlerinde özel indirimler uygulanarak rekabet þartlary gerekleþtirilmelidir.

14) 193 Sayýlý Gelir Vergisi Kanunu'nda deþiþiklik yapan 4325 Sayýlý Kanun yeniden gözden geirilerek, Malatya da kanun kapsamyna alýnmalý, bölgeye özel vergi indirim, enerji fiyatlarynda indirim, SSK primlerinde yeniden düzenleme yapýlmalý.

15) 3308 Sayýlý ýraklýk ve Meslek Eþitimi Kanunu kapsamyna alýnan mesleklerde ýraklarda olduđu gibi kalfalarda da SSK primine devlet katkýsý saðlanmalýdır.

16) Kapalý mekânlarda ve aile iþletmesine uygun olan sahalarda kk atelye ve tezgah tipi üretim yapýlabilecek sanayilere nc verilmesi ve teþvik edilmelidir. Bu iþsizliði önlemede engel olacaktýr.